

KUNSTBAÏE

CULTUUREDUCATIE EN DE WEG NAAR VERANKERING

CONSULTATIE VAN DE MARKTPLAATSEN CULTUUREDUCATIE IN NOORD-BRABANT

december 2010-januari 2011

KUNSTBALIE

CULTUUREDUCTIE EN DE WEG NAAR VERANKERING

consultatie van de marktplaatsen cultuureductie in Noord-Brabant

december 2010-januari 2011

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	2
2.	Stand van zaken, februari 2011	3
	a. overzicht marktplaatsen cultuureductie	
	b. positionering en rechtspositie	
	c. gerealiseerde samenwerkingsverbanden	
	d. de kwaliteit van de dienstverlening	
3.	De consultatie	7
	a. overzicht van de gesprekken	
	b. de gesprekspartners	
	c. het programma	
4.	Tafelronde 1: verankering marktplaats als steunpunt cultuureductie	9
	a. reacties op de stellingen en toelichtingen	
	b. aanbevelingen vanuit de gespreksgroepen	
	c. voorlopige conclusies	
5.	Tafelronde 2: verankering cultuureductie in het onderwijs	15
	a. reacties op de stellingen en toelichtingen	
	b. aanbevelingen vanuit de gespreksgroepen	
	c. voorlopige conclusies	
6.	Tot slot	21
	a. overige aandachtspunten	
	b. afstemming met de B5	
7.	Hoe nu verder: vervolgstappen tot verdere beleidsontwikkeling	24
	a. Agenda van Brabant	
	b. Tien voor Brabant	
	c. Hoe te komen tot mogelijk vervolgbeleid...	
	Bijlage 1: profielen marktplaatsen cultuureductie	28
	Bijlage 2: samenwerkingsverbanden marktplaatsen op uitvoerend niveau	32
	Bijlage 3: overzichtskaarten in kleur	33

Kunstbalie

16 juni 2011

Ad van Drunen, senior adviseur Subsidies en Projecten

1. INLEIDING

Op 24 juni 2010 organiseerden de provincie Noord-Brabant en Kunstbalie in Oisterwijk de conferentie “De houdbaarheid van cultuureducatie”. Tijdens deze bijeenkomst stond de verankering van cultuureducatie en de positionering van de marktplaatsen centraal, of zoals het “balboekje” van de dag vermeldt:

“In de provincie Noord-Brabant is het afgelopen decennium, op verschillende manieren, hard gewerkt aan het leggen van een stevige en solide basis voor cultuureducatie. Eén van deze manieren is de inrichting van marktplaatsen cultuureducatie, waarmee in 2005 een start is gemaakt¹. En daar is veel moois uit voort gekomen. Tijd nu om met elkaar stil te staan bij de opbrengsten, de kansen, uitdagingen en bespreekpunten”.

De conferentie kon worden gezien als de start van een aantal momenten om in contact te treden met de diverse betrokkenen, de stand van zaken te schetsen en vooruit te blikken naar de toekomst.

In december 2010 en januari 2011 zijn zes regio’s bezocht waar marktplaatsen actief zijn. Genodigd waren de medewerkers van de marktplaatsen zelf, ambtenaren en wethouders van de opdrachtverlenende gemeenten en een afvaardiging van de stuurgroepen vanuit de cultuursector en het onderwijs.

Addy van Hemert, beleidsmedewerker van de provincie Noord-Brabant, en Ad van Drunen, projectleider marktplaatsen cultuureducatie bij Kunstbalie, gingen de gesprekken gedurende een dagdeel per regio aan, ondersteund door Marijke Blom, adviseur van Kunstbalie. Later vond nog een kort onderhoud plaats met de coördinatoren van de B5, de zevende niet door de provincie gesubsidieerde regio.

In dit gezelschap is vanuit diverse invalshoeken gesproken over het borgen van de opbrengsten na 8 jaar provinciale investeringen in de marktplaatsen binnen de lokale of regionale infrastructuur en over de verankering van cultuureducatie als fenomeen binnen het onderwijs. Hoe beziet men de waarde van cultuureducatie in tijden dat het woord “bezuinigen” op ieders lippen ligt, ofwel hoe staat het met de “houdbaarheid” in een periode dat velen zich lijken terug te trekken en de verantwoordelijkheid het liefst bij een ander lijken te leggen?

De gesprekken zijn ondermeer op dit moment gepland omdat de beleidsperiode 2009-2012 halverwege is en dit bij uitstek een gelegenheid is om de balans op te maken en vooruit te kijken naar de beleidsperiode vanaf 2013. Ook de Provinciale Statenverkiezingen van 2 maart 2011 en de te volgen koers daarna zijn hierbij van belang.

Zijn de opbrengsten dusdanig dat we mogen concluderen dat cultuureducatie, en in het verlengde daarvan de marktplaatsen, nog lang niet “over de datum” zijn? Als dat inderdaad het geval is, wat is dan de werkelijke waarde ervan, hoe zien de nabije jaren er uit en wat is er voor nodig om dit alles toekomstbestendig te maken? Deze notitie schetst een ruim beeld van wat de aanwezigen hebben ingebracht.

Voor beleidsmakers is het van belang goed op de hoogte te zijn van de stand van zaken, de wensen en het ideeëngoed van degenen die met beide benen in de praktijk staan. Het is nog ongewis in hoeverre de veelheid aan ingebrachte ideeën daadwerkelijk kan worden vertaald in provinciaal beleid, omdat ook andere factoren hierop van invloed zijn. Het structureel investeren in de lokale infrastructuur is in eerste instantie geen provinciale, maar een lokale taak. Naast alle waardevolle, inhoudelijke argumenten zijn het vooral ook de beschikbare middelen die sturing geven aan het uiteindelijke provinciale vervolgbesluit dat zich voornamelijk richt op het bovenlokale belang. In het slothoofdstuk van deze notitie wordt hier nader op ingegaan.

---

¹ Bijlage 1: profielen marktplaatsen cultuureducatie, april 2007 – BisK/Ad van Drunen

2. STAND VAN ZAKEN, FEBRUARI 2011

a. overzicht marktplaatsen cultuureducatie

In februari 2011 telt de provincie Noord-Brabant 67 gemeenten. In 45 gemeenten zijn 35 marktplaatsen cultuureducatie actief. In de B5 zijn intermediairs actief die in hun werkwijze - soms meer, soms minder - lijken op de manier waarop marktplaatsen opereren. Deze gemeenten zijn actief betrokken bij diverse ontwikkelingen in de provincie en worden om die reden in de telling meegenomen.

In één gemeente is besloten de marktplaats medio 2011 op te heffen, maar daar staat tegenover dat in zeven gemeenten serieuze plannen bestaan om een marktplaats in te richten (1x) of aan te haken bij een bestaande organisatie (6x). Als alle plannen op deze wijze definitief doorgang zouden vinden, betekent dit dat er 35 marktplaatsen in werking zijn in 51 betrokken gemeenten. Het dekkingspercentage komt er dan (afgerond) als volgt uit te zien:

	marktplaatsen	gemeenten	percentage
1 januari 2011	35	45	67%
voorzicht 2011	35	51	76%

Op uitvoerend niveau werken de betrokken coördinatoren, soms al jaren en in enkele gevallen sinds kort, met elkaar samen: expertise wordt gedeeld, ervaringen uitgewisseld en gezamenlijk worden activiteiten opgezet. Ook komt vanuit die overleggen input voor de provinciale bijeenkomsten die door Kunstbalie worden georganiseerd. Een overzicht van de zes samenwerkende regio's en de B5 als zevende regio is als bijlage toegevoegd².

b. positionering en rechtspositie

In de beginjaren waren de marktplaatsen cultuureducatie bij een veelheid aan werkgevers ondergebracht, omdat men lokaal de vrijheid kreeg de organisatie naar eigen inzicht in te richten. De laatste jaren is er echter een verschuiving in de richting van de cultuursector (Centra voor de Kunsten en bibliotheken) zichtbaar. Eén van de criteria uit het Plusmodel is het inzetten op de regionalisering van marktplaatsen en is hier mede debet aan. Dit levert ten aanzien van de 35 marktplaatsen in 45 gemeenten in januari 2011 het volgende beeld op:

marktplaatsen	gemeenten	werkgever	beweging richting... (?)
16	23	Centrum voor de Kunsten	
7	10	bibliotheek	
3	3	gemeente	Centrum voor de Kunsten (1x)
2	2	onderwijs	Centrum voor de Kunsten (2x)
2	2	stichting	
5	5	divers	Centrum voor de Kunsten (2x)

In de zeven gemeenten die in 2011 een start willen maken of gaan aanhaken is het beeld als volgt:

betrokken gemeenten	mogelijke werkgever
4	Centrum voor de Kunsten
1	bibliotheek
2	gemeente

² Bijlage 2: samenwerkingsverbanden marktplaatsen op uitvoerende niveau

Vaak hebben de betrokken coördinatoren een projectaanstelling voor een bepaalde tijd. De omzetting naar een vaste benoeming verloopt niet altijd even soepel. Samenvoeging van marktplaatsen met diverse werkgevers tot een regionaal geheel met één werkgever is een arbeidsintensief proces, zeker als het werknemers betreft die een vast dienstverband hebben: overleg over de te realiseren situatie met de opdrachtverlenende gemeenten, de overstap van diverse CAO's naar één nieuwe, de aansprakelijkheid, rechten, garanties en niet op de laatste plaats de gevolgen voor de betrokken medewerkers zelf. Bij de regionalisering van marktplaatsen is dit een factor waarmee zeker rekening moet worden gehouden. Navraag naar de rechtspositie onder de coördinatoren van de door de provincie gesubsidieerde marktplaatsen leverde het volgende beeld op:

reacties	in vaste dienst	tijdelijk – bepaalde tijd	anders
25	13	11	1

Informatie over eventuele medewerkers die ondersteunende diensten verlenen is niet altijd verstrekt, maar drukt in voorkomende gevallen voor een klein deel op de begroting van de marktplaats, terwijl de medewerker zelf in dienst is bij de instelling waar ook de marktplaats is ondergebracht. Eenmaal wordt aangegeven dat een medewerker een tijdelijke dienstverband heeft en eenmaal dat de coördinator op freelance basis als zzp'er werkzaam is.

Combinatiefuncties

Gevraagd is ook of de huidige marktplaats (deels) gefinancierd wordt uit gelden die afkomstig zijn uit de regeling "Impuls brede scholen, sport en cultuur" als combinatiefunctie cultuur. De betrokken coördinatoren hebben hier niet altijd zicht op, mede omdat niet alle betrokken gemeenten volledig open zijn over de herkomst van de middelen. De antwoorden leveren het volgende op:

budget combinatiefuncties t.b.v. de marktplaats?	reactie
Ja, voor welk deel van de kosten geldt dat dan?	1x (onbekend) 1x (€ 10.000,- p/jr) 1x (salaris combinatiefunctie)
Nee, maar er zijn wel plannen voor de toekomst	9
Nee, wij doen niet mee met de regeling	11
Nee, wij zetten de regeling anders in	5

c. gerealiseerde samenwerkingsverbanden

Eerder werd aangegeven dat zeven regio's op uitvoerend niveau inmiddels samenwerken (bijlage 1). Ook op organisatorisch vlak zijn (of worden) er stappen gezet. In enkele gevallen is men gestart met één marktplaats die gefinancierd wordt door meer gemeenten. In een aantal gevallen is dat later gerealiseerd of heeft men aangegeven daar in de nabije toekomst op te willen inzetten.

De gerealiseerde samenwerkingsverbanden en aantal deelnemende gemeenten (inclusief Limburg) op organisatorisch niveau op 1 januari 2011:

marktplaats	deelnemende gemeenten	aantal
Cultuurplein DAS	Deurne, Asten, Someren	3
Cultuur aan de Maas	Boxmeer, Sint Anthonis, Grave, Cuijk, Mill en St. Hubert (en in Noord-Limburg: Bergen, Gennepe, Mook en Middelaar)	8
Ku + Cu	Heeze-Leende, Cranendonck (aangehaakt bij Weert, Nederweert in Limburg)	4
CultuurContact	Helmond, Geldrop-Mierlo	2
CLIP	Oosterhout, Dongen	2
CultuurPuntAltena	Woudrichem, Werkendam	2

Mogelijke samenwerkingsverbanden en het aantal deelnemende gemeenten in de nabije toekomst waarover begin 2011 gesprekken worden gevoerd:

marktplaats	deelnemende gemeenten	aantal
regionale marktplaats MIK	Schijndel, Sint-Oedenrode, Boxtel, Sint-Michielsgestel, Vught, Haaren	6
regio CVK Amadeus	Halderberge, Drimmelen, Moerdijk, Geertruidenberg,	4
CultuurPuntAltena	Woudrichem, Werkendam, Aalburg	3
KOEPEL	Etten-Leur, Zundert, Rucphen	3

d. de kwaliteit van de dienstverlening

De kwaliteit van de dienstverlening van marktplaatsen cultuureducatie is niet zonder meer te beoordelen. Het is niet eenvoudig een genuanceerd oordeel te geven over de wijze waarop een marktplaats opereert en over het functioneren van individuele coördinatoren. Geconstateerd wordt dat er een verband is tussen de kwaliteit van de dienstverlening en het beschikbare budget. Het betreft hier zowel het aantal beschikbare uren als het niveau en de inschaling van de coördinatoren in relatie tot de beschikbare middelen die bepalend zijn voor de uiteindelijke dienstverlening. De verschillen zijn groot: de subsidiebedragen per gemeente (of regio) variëren van ongeveer € 10.000,-- tot € 115.000,-- per jaar.

In het algemeen kan gesteld worden dat het merendeel van de marktplaatsen grote waardering oogst bij hun diverse achterbannen. De aanjaagfunctie wordt met verve vervuld:

- het aantal activiteiten op de scholen is toegenomen
- het aantal betrokken aanbieders is toegenomen
- de deskundigheid is bevorderd op een breed terrein

Aandacht verdienen zeker nog zaken die in een eerdere notitie³ ook zijn genoemd:

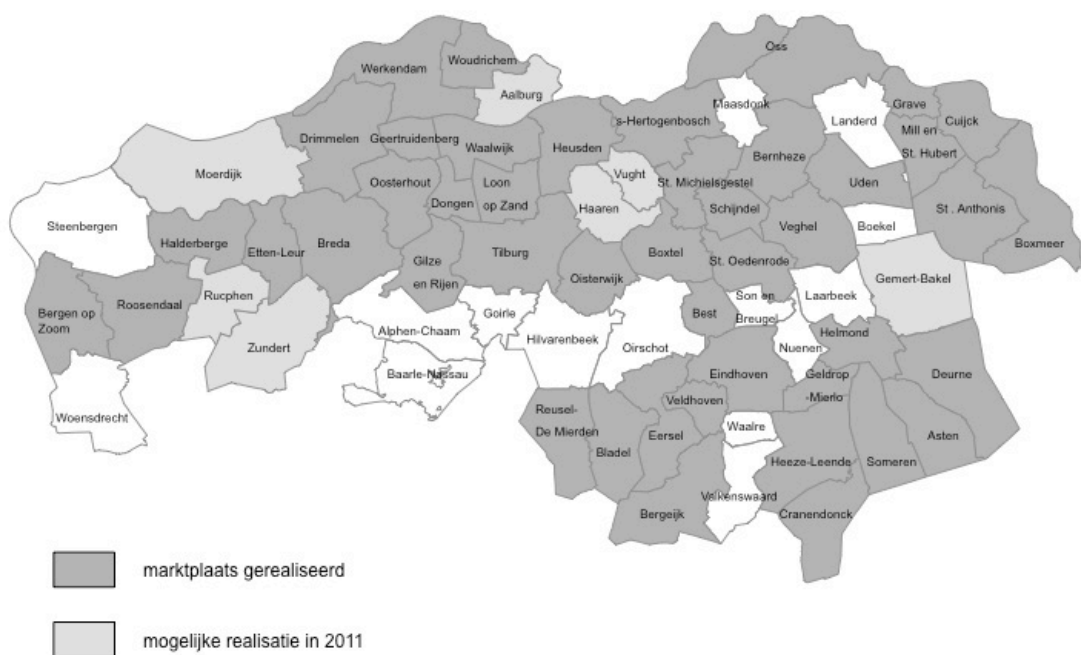
- te weinig beschikbare uren voor de coördinator
- de (mate van) betrokkenheid bij en visie op cultuureducatie in het onderwijs
- aandacht voor deskundigheidsbevordering blijft noodzakelijk

Genoemde valkuilen zijn:

- de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de producten ligt bij de aanbieder en niet bij de marktplaats
- uren kunnen efficiënter worden ingezet als er meer afstemming is tussen diverse partijen: bovenlokale database, scouten van activiteiten, etc.

³ Gespreksronde Marktplaatsen Cultuureducatie, november 2007-februari 2008 – Bisk/Ad van Drunen

marktplaatsen cultuureducatie - januari 2011

3. DE CONSULTATIE

a. overzicht van de gesprekken

In de periode december 2010 – januari 2011 kwamen vertegenwoordigers uit de eerder genoemde sectoren in regioverband bij elkaar. De coördinatoren van de marktplaatsen cultuureducatie verstuurden de uitnodigingen van de provincie Noord-Brabant en Kunstbalie aan hun eigen achterbannen. Een en ander werd regionaal gecoördineerd door de vertegenwoordigers uit de agendacommissie van de reguliere provinciale bijeenkomsten (POCC). Later is nog kort gesproken met de coördinatoren van de B5.

Het overzicht van de consultaties:

datum	plaats consultatie	genodigde gemeenten
7 december 2010	Deurne	Deurne, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Cranendonck, Heeze-Leende
14 december 2010	Uden	Uden, Oss, Bernheze, Veghel, Sint-Oedenrode, Schijndel, Sint-Michielsgestel, Boxtel
17 december 2010	Oosterhout	Oosterhout, Oisterwijk, Dongen, Heusden, Loon op Zand, Gilze en Rijen, Waalwijk, Drimmelen, Geertruidenberg, Woudrichem, Werkendam
23 december 2010	Veldhoven	Veldhoven, Eersel, Bergeijk, Best, Reusel-De Mierden, Bladel

datum	plaats consultatie	genodigde gemeenten
19 januari 2011	Boxmeer	Boxmeer, Sint Anthonis, Cuijk, Mill en St. Hubert, Grave, Bergen, Gennep, Mook en Middelaar
20 januari 2011	Etten-Leur	Etten-Leur, Halderberge, Roosendaal, Bergen op Zoom
3 februari 2011	's-Hertogenbosch	's-Hertogenbosch, Eindhoven, Helmond, Tilburg, Breda

b. de gesprekspartners

De gesprekspartners vertegenwoordigden vier sectoren: de marktplaatsen, de lokale overheden, de cultuursector en het onderwijs. Vanuit de gemeenten waren beleidsambtenaren en wethouders aanwezig, vanuit de cultuursector directies en overige medewerkers, vanuit het onderwijs directies en cultuurcoördinatoren PO en VO. De medewerkers van de marktplaatsen zelf hebben vaak een culturele achtergrond, waardoor men de cultuursector mede vertegenwoordigde.

In een aantal gevallen was men vanuit een andere sector afgevaardigd: het amateurveld, een stuurgroep of bestuur van de marktplaats met een onafhankelijke positie, maar vaak afkomstig uit de cultuursector of het onderwijs.

Een beperkt aantal gemeenten met een marktplaats was niet in de gelegenheid een vertegenwoordiger naar de consultatie op de betreffende datum af te vaardigen.

Een overzicht van het totaal aantal aanwezigen in de zes door de provincie gesubsidieerde regio's van marktplaatsen en de B5:

sector	aanwezig	aantal	totaal
marktplaatsen	coördinatoren:	24	26
	medewerkers:	2	
overheden	wethouders:	6	23
	ambtenaren:	17	
cultuursector	directies:	11	14
	medewerkers:	3	
onderwijs	directies/schoolbestuur:	18	27
	cultuurcoördinatoren:	9	
overig	stuurgroep marktplaats:	7	9
	stagiaires:	2	
B5	coördinatoren	6	6
			105

c. het programma

De zes bijeenkomsten kenden een standaardprogramma. Ter voorbereiding heeft men een gespreksleidraad ontvangen, waarin de kaders van de consultatie werden geschetst. Deze kaders werden tijdens de bijeenkomsten vertaald naar een aantal stellingen, naar aanleiding waarvan men met elkaar is gesprek ging.

Dagprogramma:

- inloop met koffie, thee	0.15 uur
- welkom/openingswoord, Ad van Drunen	0.15 uur
- toelichting provinciaal beleid, Addy van Hemert	0.15 uur
- tafelronde 1: “verankering marktplaats als steunpunt cultuureducatie”	0.45 uur
- pauze met koffie, thee	0.15 uur
- tafelronde 2: “verankering cultuureducatie in het onderwijs”	0.45 uur
- tot slot...	0.30 uur
- afsluiting bijeenkomst	<u>0.15 uur</u>
totaal dagdeel:	3.15 uur

Tijdens de opening is het doel van de bijeenkomst in het kort toegelicht: het actief meedenken over de positie van cultuureducatie in de provincie Noord-Brabant door een aantal sleutelfiguren uit het veld. De DVD “Beelden zeggen meer dan woorden” van de marktplaats Curioso in Sint-Oedenrode werd vertoond ter inspiratie en om nog eens te benadrukken “waar het eigenlijk om gaat...”

Voor zover tot op dat moment bekend, zijn de beleidskaders van de provincie Noord-Brabant voor de periode vanaf 2013 op hoofdlijnen geschetst. Aangegeven is dat de opbrengsten die uit de consultaties zijn verkregen, verwerkt worden in een notitie⁴ welke als input zal worden meegenomen voor het door de provincie nader te formuleren toekomstbeleid.

⁴ Cultuureducatie en de weg naar verankering, december 2010-januari 2011 – Kunstbalie/Ad van Drunen

4. TAFELRONDE 1: VERANKERING MARKTPLAATS ALS STEUNPUNT CULTUUREDUCATIE

a. reacties op de stellingen en toelichtingen

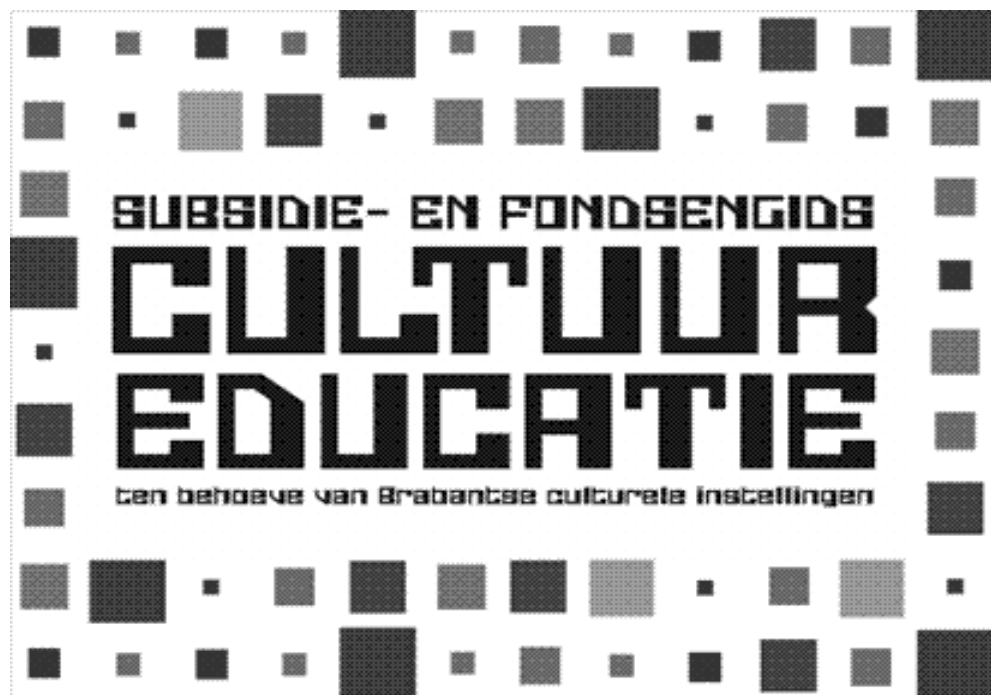
In een aantal gevallen werd in een gespreksgroep besloten om een gezamenlijk standpunt te formuleren. Het aantal reacties kan om die reden per stelling of per serie stellingen cijfermatig variëren.

Als er niets is ingevuld, betekent dat in sommige gevallen hetzelfde als het invullen van zowel eens als oneens. Men heeft dit in de meeste gevallen bij de toelichting op de stellingen nader gespecificeerd. Opgenomen bij de toelichtingen zijn de opmerkingen die vaker dan één keer werden genoemd.

Tijdens de eerste tafelronde staat de verankering van de marktplaats cultuureducatie binnen de lokale of regionale infrastructuur centraal.

De inleidende tekst op de stellingen van tafelronde 1 luidt als volgt:

De marktplaats cultuureducatie ondersteunt de brede ontwikkelingen op het gebied van cultuureducatie. Vraag en aanbod komen bij elkaar, ontwikkelingen worden "aangejaagd" en men adviseert en informeert betrokken partijen over kansen, mogelijkheden, subsidies, scholing, etc. In grote lijnen was men het eens: overheden dragen verantwoordelijkheid voor de infrastructuur en het onderwijs kan haar budget besteden aan culturele activiteiten en de organisatie binnenschools. Uitgangspunt daarbij is dat kinderen recht hebben op een brede kennismaking met activiteiten: van amateur t/m professioneel, lokaal t/m regionaal en landelijk aanbod, incidenteel en structureel, werkvormen zijn actief, receptief en reflectief. De marktplaatsen adviseren bij het bewaken van een goed evenwicht. In december 2010 is 66% van de marktplaatsen ondergebracht bij de cultuursector (centra voor de kunsten/bibliotheken): dat is ruim 73% van de deelnemende gemeenten. Dit percentage neemt naar verwachting nog toe. De overige marktplaatsen zijn zeer divers georganiseerd.

Stelling 1

De marktplaats neemt taken voor haar rekening die vele malen meer werk zouden betekenen als de medewerkers van aanbieders en het onderwijs dat per activiteit zelf zouden moeten bemensen.

0	eens	78
0	oneens	3
0	blanco	6
0	eens + oneens	1

De diverse toelichtingen bij stelling 1 zijn als volgt te beschrijven (voorafgegaan door het aantal gemaakte opmerkingen over dit onderwerp):

De rol van de marktplaats:

- (22x) Een onafhankelijke, professionele organisatie zorgt voor efficiency, expertise, kennis van kwaliteit en inhoud, borgt continuïteit en stabiliteit.
- (10x) Een spin in het web, legt verbindingen, één centraal loket voor informatie, het juiste netwerk.
- (8x) Neemt werk uit handen, levert meer inhoud, filtert en voorkomt dubbel werk.
- (4x) Heeft overzicht, geen andere taken erbij, dus voor iedereen beschikbaar.

Ten aanzien van het onderwijs

- (8) Zonder marktplaats zou het werk niet/nauwelijks/minder gebeuren omdat binnen het onderwijs de kennis te gering en de werkdruk te groot is.
- (7) Onderwijs moet (meer) betrokken blijven, zelf meer doen, aangeven waaraan behoefte is. Marktplaats biedt ook (en vooral) ondersteuning in het verwerven van draagvlak en het ontwikkelen van visie binnen het onderwijs.
- (2) Het bekende blijft, het nieuwe wordt aangevuld...

De coördinatie

- (5x) Het coördineren heeft prioriteit, de activiteiten worden door anderen bemand (uitvoering). De marktplaats creëert mogelijkheden, de verantwoordelijkheid voor de inhoud ligt bij de aanbieders zelf.

Overig

- (2x) Graag meer aandacht voor individuele wensen; meer ondersteuning bij profilering van scholen is wenselijk.
- (2x) Neem cultuureducatie op in de LEA⁵ (Lokale Educatieve Agenda); graag meenemen in het integraal jeugdbeleid?

---

⁵ De Lokale Educatieve Agenda is geïntroduceerd als een instrument om het lokaal onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven na de wetswijzigingen in het onderwijs(achterstanden)beleid in 2006. Het is een instrument voor gemeenten, schoolbesturen en overige partners om in 'nieuwe verhoudingen' (meer gelijkwaardige verhoudingen) tot gezamenlijke afspraken te komen over het onderwijs- en jeugdbeleid (www.delokaleeducatieveagenda.nl).

Stelling 2

Een individuele marktplaats, werkzaam binnen één gemeente, in een klein werkgebied, is te kwetsbaar en gedoemd tot omvallen. Het is zaak om een brede culturele alliantie te realiseren, waarbij de werkgevende organisatie, het werkgebied en een koppeling van beleidsterreinen worden betrokken.

0	eens	57
0	oneens	10
0	blanco	11
0	eens + oneens	10

Stelling 2 voedde de discussie; de toelichtingen geven een gedifferentieerd beeld:

Een brede basis (gemeenten en marktplaatsen)

- (18x) Een brede basis is noodzakelijk: betere verankering, expertise en faciliteiten delen, taken verdelen, uitwisseling aanbod, efficiency en grotere overlevingskansen.
- (13x) Succes van regionaliseren is afhankelijk van de schaalgrootte en verschilt per gemeente (liefst niet te groot, niet te ver). Brede allianties zijn afhankelijk van samenwerking, draagvlak en schaalgrootte.
- (4x) Een nog bredere samenwerking/koppeling van gemeenten en marktplaatsen is efficiënter (zoals bij schoolbesturen). Combineer geen beleidsterreinen, maar marktplaatsen.

Het lokale gezicht

- (12x) Eén regionaal punt met medewerkers op lokaal niveau: de regio geeft meer massa, maar een eigen en herkenbaar gezicht van de lokale identiteit is van belang.
- (9x) Regionaliseren is goed, maar uitgangspunt is het lokale belang, de lokale inbedding en het eigen gezicht. VO-scholen bijvoorbeeld werken al regionaal en hebben toch een eigen identiteit.

Samenwerking

- (19x) Samenwerking stimuleert creatief denken en handelen. Het levert een groter netwerk en bereik, meer inspiratie, motivatie en betere inbedding. Het maakt de marktplaats sterker en efficiënter, maar afstemming over de werkwijze is van belang.
- (3x) Samenwerking is voor gemeenten een stimulans om mee te blijven doen.

Koppeling beleidsterreinen

- (9x) Koppeling van beleidsterreinen is een meerwaarde. Genoemd worden: NME, techniek, zorg, veiligheid, sociale omgeving, sport, economie, recreatie & toerisme, ook voor volwassenen... kortom "verrassende ontmoetingen". Allianties op regionaal niveau, slimme combinaties, gefinancierd uit diverse bronnen en dit alles te vinden op één plek.
- (5x) De meerwaarde van de koppeling van beleidsterreinen is zeer de vraag. Dit kan enkel als de profilering van cultuur zo duidelijk mogelijk is. Men vreest dat het noodzakelijk is en het geheel mag niet te log zijn. Er zijn risico's aan het combineren van functies.

Klein en groot hebben beide voordelen

- (7x) Klein en kwetsbaar is niet perse negatief: het kan sterk zijn, men heeft een eigen gezicht. Het is afhankelijk van de werkwijze, het lokaal aanbod en hoe dat geïntegreerd wordt.
- (4x) Een groot netwerk is efficiënt, maar kleinschaligheid zorgt voor grotere betrokkenheid. Schaalvergroting hoeft niet altijd goedkoper te zijn en kan te log worden. Integreer marktplaatsen in wijknetwerken (Brede Scholen).

Overig

- (3x) Kwetsbaarheid betreft niet de schaalgrootte maar de visie, het zicht op het veld en de terugkoppeling naar beleidmakers.
- (2x) Er moet evenwicht zijn tussen lokaal en bovenlokaal: wanneer is de schaalgrootte goed? Samenwerking tussen lokaal en regionaal is nodig.

Stelling 3

De kosten voor de realisatie van een marktplaats cultuureducatie komen voor rekening van de culturele infrastructuur (overheden en cultuursector). Hierdoor krijgen scholen de gelegenheid hun budget te besteden aan activiteiten voor en met leerlingen en voor de inzet van de ICC-er binnen de eigen organisatie.

0	eens	57
0	oneens	15
0	blanco	9
0	eens + oneens	7

De stelling leverde uiteenlopende inzichten op over de financiering van de marktplaats en de verdeling van de kosten:

Verdeling van de kosten tot nu toe

- (17x) Er moet zoveel mogelijk onderwijsgeld aan activiteiten, inhoud en verdieping worden besteed en niet aan de organisatie ervan. De verdeling nu is eerlijk: dit is de kracht van de marktplaats.
- (13x) De verdeling nu is goed: overheden en cultuursector zorgen voor de infrastructuur, het onderwijs neemt (in tijden van bezuinigen) ook haar eigen verantwoordelijkheid en blijft investeren in activiteiten.

Het onderwijs betaalt mee aan de marktplaats

- (11x) Een beperkte bijdrage van de scholen (en de BSO) aan de marktplaats is wenselijk. Dit bevordert het draagvlak en de betrokkenheid en zorgt voor een gedeelde verantwoordelijkheid.
- (9x) Als het onderwijs de waarde van cultuureducatie onderschrijft, betaalt men ook mee aan de marktplaats die de service levert. Het geeft betrokkenheid, verantwoordelijkheid en zorgt voor zeggenschap en controle. Het is goed voor de visie en het beleid. Het complete veld draagt bij: overheid, cultuursector en onderwijs.
- (2x) Een bijdrage van de scholen levert weliswaar meer betrokkenheid op, maar welke verdeelsleutel is er te hanteren?

Budget cultuureducatie oormerken

- (16x) De verdeling van de kosten is eerlijk, maar scholen moeten hun budget dan blijven oormerken voor activiteiten (via de marktplaats) ook als de landelijke oormerking wegvalt (zoals dat bij taal en rekenen het geval is). Er moeten voorwaarden worden gesteld en er zal kritisch en breed moeten worden ingekocht.

Andere vormen van financiering

- (5x) Onderzoek de mogelijkheid tot bijdragen vanuit het bedrijfsleven, particuliere initiatieven, cultureel ondernemerschap.

b. aanbevelingen vanuit de gespreksgroepen

Aanbevelingen die betrekking hebben op de marktplaats als steunpunt cultuureducatie worden gedaan aan diverse sectoren of beleidsterreinen. Voor een groot deel betreft het zaken die eerder in de toelichten zijn vermeld. De aanbevelingen zijn in grote lijnen ondergebracht bij de volgende rubrieken en zijn meer dan één keer genoemd:

De marktplaats en het onderwijs

Ondersteuning aan het onderwijs heeft enkel nut als de scholen zelf ook stappen zetten. Het betreft dan

- (15x) Gelden voor cultuureducatie structureel oormerken en opnemen in curriculum. Scholen aanpreken op uitvoering cultuurbeleid.
- (13x) Het belang van cultuureducatie duidelijk maken, implementeren en legitimeren. Kiezen voor kwaliteit.
- (5x) Het meebetalen van scholen aan de marktplaats is een signaal naar overheden: het zorgt voor betrokkenheid en verantwoordelijkheid, maar het komt nu nog te vroeg.
- (4x) Cultuureducatie op de LEA: dan is het niet meer vrijblijvend. Het onderzoeken van de mogelijkheden is de moeite waard.

Cultuureducatie verbinden met andere beleidsterreinen

- (16x) Creëer allianties met andere beleidsterreinen, mits cultuureducatie zichtbaar blijft, elk aandachtgebied een eigen gezicht heeft, het lokaal zichtbaar blijft (gemeentelijke inbedding). Initieer cross-overs.
- (7x) Zoek afstemming met en maak verbindingen tussen lokaal en landelijk aanbod. Zorg voor voldoende keuzemogelijkheden.
- (3x) Een koppeling van cultuureducatie met andere beleidsterreinen heeft niet perse meerwaarde. Schaalvergroting kan leiden tot vervlakking. Maak een duidelijke keuze voor cultuureducatie.
- (2x) Voeg de educatieve diensten van alle lokale aanbieders samen en biedt de activiteiten laagdrempelig aan.

Aanbevelingen aan overheden (gemeenten en provincie)

- (36x) Ondersteun regionalisering en samenwerking van marktplaatsen waardoor de kerntaken geborgd worden en er meer efficiency ontstaat (back-office), maar behoud de lokale identiteit, het eigen gezicht per gemeente. Laat de regio zich logisch vormen.
- (28x) De marktplaats is een neutraal intermediair dat onmisbaar is voor de onderwijs- en cultuursector. De overheden financieren de infrastructuur en nemen dit serieus door middelen (meerjarig) beschikbaar te stellen en onderzoeken de mogelijkheden tot extra lokale bijdragen van het bedrijfsleven en cultureel ondernemers. Het onderwijs behoudt haar budget voor activiteiten. Cultuureducatie moet op de agenda's van grote regio's komen.
- (10x) De overheden hebben een verantwoordelijkheid naar het onderwijs en naar toekomstige volwassenen. De deskundigheid van marktplaatsen kan "breder" worden ingezet, het budget van scholen blijft overeind voor activiteiten en er worden afspraken voor de lange termijn gemaakt. Het belang van cultuureducatie dient vanuit de politiek en de onderwijsinspectie te worden gestimuleerd.
- (7x) Cultuureducatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen, met elk een eigen taak. Ontwikkel een modelstructuur met een heldere taakverdeling.
- (5x) Samenwerking van marktplaatsen dient vooral inhoudelijk te zijn: efficiency is meegenomen, maar is geen uitgangspunt. Er wordt gekozen voor kwaliteit en stabiliteit.

-
- (5x) Coördinerende combinatiefuncties cultuur aan de marktplaats koppelen is een kans. De uitvoerende functies horen bij de aanbieders.
  - (4x) Een kleine, autonome marktplaats heeft recht van bestaan: het eigen gezicht en maatwerk zijn van belang. Samenwerking (ook facilitair) met andere marktplaatsen is een “must”.
  - (3x) Cultuureducatie hoort op de agenda’s van portefeuillehouders cultuur, want het gaat om investeren in hogere waarden van het leven en dus in mondige en betrokken burgers.

c. voorlopige conclusies

Uit de inbreng van tafelronde 1 is een aantal voorlopige conclusies te trekken. Daarbij is het evident dat de zaken die het meest worden genoemd als belangrijk dienen te worden gezien, omdat ze nu eenmaal door een grote doelgroep zijn ingebracht. Men is het blijkbaar vaak met elkaar eens op die deelterreinen. Toch kan die ene grensverleggende opmerking, gedacht vanuit een veranderende samenleving die andere eisen stelt, evenzeer gewicht in de schaal leggen. In die zin zal de brede inbreng zorgvuldig dienen te worden gewogen bij het bepalen van vervolgbeleid.

Meest genoemde aanbevelingen

Vooruitlopend op de hierboven aangegeven weging zijn de meest genoemde aanbevelingen ten aanzien van de “verankering van de marktplaats cultuureducatie” de volgende (samengevat en op volgorde):

1. de overheden ondersteunen en stimuleren de regionalisering
2. de overheden financieren de infrastructuur meerjarig
3. smeed allianties met andere beleidsterreinen, met behoud van het eigen gezicht
4. scholen dienen gelden te oormerken en in het curriculum op te nemen
5. het belang van cultuureducatie dient duidelijk te worden gemaakt (legitimatie, implementatie en kwaliteit)
6. de overheden hebben een verantwoordelijkheid naar onderwijs en burgers

Voorlopige conclusies

1. marktplaatsen cultuureducatie voorzien zeer in een behoefte
2. de marktplaatsen kunnen efficiënter worden georganiseerd: meer samenwerking, regionalisering, koppeling met andere beleidsterreinen maar met behoud van een eigen lokaal gezicht
3. de overheden hebben een stimulerende, financiële verantwoordelijkheid ten aanzien van cultuureducatie
4. het onderwijs neemt haar verantwoordelijkheid door het oormerken van gelden voor cultuureducatie

5. TAFELRONDE 2: VERANKERING CULTUUREDCATIE IN HET ONDERWIJS

a. reacties op de stellingen en toelichtingen

Tijdens de tweede tafelronde staat de verankering van cultuureducatie binnen het onderwijs centraal. Een aantal zaken werd tijdens tafelronde 1 in direct verband gebracht met de positie van cultuureducatie in het onderwijs. Toch is gepoogd de opmerkingen die de infrastructuur enerzijds en het onderwijs anderzijds betreffen zo helder mogelijk apart te duiden. De inleidende tekst op de stellingen van tafelronde 2 luidt als volgt:

Het onderwijs investeert in cultuureducatie door

- a) het beschikbaar stellen van budget voor activiteiten*
- b) het beschikbaar stellen van uren voor de ICC-er voor de organisatie van activiteiten en deskundigheidsbevordering*
- c) het ontwikkelen van een visie op cultuureducatie passend bij het profiel van de school*

Dankzij de investeringen van de laatste jaren heeft cultuureducatie een duidelijker plaats in het curriculum gekregen. Ondanks dat wordt cultuureducatie nog vaak ervaren als een extraatje. Ook zijn er grote verschillen in het beschikbaar stellen van budget voor de activiteiten.

Stelling 1

Cultuureducatie is een onmisbaar onderdeel van de opvoeding . Het leert kinderen om anders naar de wereld en zichzelf te kijken en doet een beroep op andere talenten. Om die reden verdient cultuureducatie het om meer zichtbaar te worden binnen het curriculum.

0	eens	85
0	oneens	2
0	blanco	1
0	eens + oneens	1

Stelling 1 van tafelronde 2 lijkt voor het betrokken veld een “open deur”. De toelichtingen nuanceren het beeld enigszins. De toelichtingen die meer dan één keer voorkwamen worden hier per rubriek beschreven.

De meerwaarde van cultuureducatie

- (17x) De waarde, het belang mag meer zichtbaar worden: het betreft ondermeer de gunstige neveneffecten als sociale ontwikkeling, gevoel van trots en eigenwaarde en brede ontplooiing zowel binnen als buiten de school.
- (13x) De bewustmaking en verdieping is wezenlijk. Cultuureducatie geeft identiteit, ontwikkelt talent, zet aan tot creatief denken en is ook van waarde buiten de cultuur.
- (6x) Cultuureducatie integreren in (verbinden met) andere vakken is van belang; het werkt versterkend.
- (4x) Meervoudige intelligentie: cultuureducatie doet een beroep op andere intelligenties (stimuleert ze en spreekt ze aan).

Theorie, visie en verankering

- (7x) Visie = verankering. Een theoretische onderbouwing, vanuit de wetenschap en onderwijskunde, is noodzakelijk. Zet in op keiharde afspraken over verankering in het curriculum!
- (4x) Cultuureducatie is een broodnodige tegenhanger van taal en rekenen: het is een schande dat de inspectie alleen daar op afrekenet.
- (4x) De rol van ICC-ers dient geformaliseerd te worden. Geef cultuureducatie een plaats op de LEA.

Ouders, participatie en volwassenen

- (5x) Betrek ook ouders en maak hen duidelijk wat het belang van cultuureducatie is.
- (3x) Cultuureducatie = participatie! Nu de maatschappij hiervan nog overtuigen: cultuur verliest het nog te vaak.
- (2x) Cultuureducatie is eveneens van groot belang voor volwassenen.

De meetbaarheid, het toetsen van cultuureducatie

- (6x) De effecten van cultuureducatie zouden meer zichtbaar moeten zijn door het te meten (te toetsen). Dit is wenselijk, maar is het ook mogelijk?

Ambitie en schoolniveau

- (2x) Het is de vraag of cultuureducatie meer zichtbaar moet zijn... dit hangt af van het schoolniveau of de ambitie van de school zelf.

Stelling 2

Cultuureducatie zal binnen het onderwijs altijd een marginale rol blijven spelen naast bijvoorbeeld rekenen en taal. Om die reden zullen de activiteiten vooral worden ervaren als iets wat “er bij komt”. Een theoretisch kader en een doorlopende ontwikkelingslijn zal daar weinig aan veranderen.

0	eens	17
0	oneens	58
0	blanco	3
0	eens + oneens	10

De stelling levert een grote diversiteit aan toelichtingen op, variërend van “het is nu eenmaal zo” tot aan “er moet meer gebeuren” en “theorie legitimeert”. De standpunten zijn geordend in onderstaande rubrieken.

Cultuureducatie en andere vakken of ontwikkelingsgebieden

- (20x) Cultuureducatie bevordert juist prestaties van andere vakgebieden, het verbindt en werkt vakoverstijgend (binnen en buitenschools), dus integreer het en het wordt steeds belangrijker.
- (6x) Maak cultuureducatie leerstofvervangend en initieer innovatieve projecten. School ICC-ers om draagvlak te bevorderen. Een kader met verbindingen naar andere vakken is nodig om docenten van de meerwaarde te overtuigen.
- (2x) Zet in op meervoudige intelligentie...

Inbedding en bewustwording

- (14x) Een theoretisch kader en ontwikkelingslijn is noodzakelijk: het kan juist helpen veranderen (vaardigheden en attitudes). Stimulans vanuit rijksbeleid is van belang wil het serieus worden genomen. Er zijn harde leerdoelen nodig die cultuureducatie legitimeren.
- (10x) Een lange adem is nodig en een actieve rol van het onderwijs: het moet van binnenuit komen. Pas dan krijgt bewustwording een kans en wordt het structureel en zichtbaar. Effecten van cultuureducatie worden door scholen onderschat.
- (9x) Een theoretisch kader en ontwikkelingslijn is nodig voor meer inbedding en verankering. Het geeft houvast bij directies en ICC-ers, het legitimeert het budget en mag verplicht worden gesteld en getoetst.

Taal en rekenen is een kerntaak van het onderwijs, cultuureducatie niet

- (11x) Scholen worden afgerekend op hun taal- en rekenonderwijs. Praktijk is dat cultuureducatie niet wordt getoetst. Dit is de landelijke lijn, waardoor cultuureducatie er altijd bij komt. Kan de inspectie hierin geen andere rol spelen?
- (7x) Het is een feit dat cultuureducatie (meestal) als een extraatje wordt ervaren. Het is bij vakken als aardrijkskunde en geschiedenis niet anders. Als er niets verandert zal het ook zo blijven.

Een basis, ja, maar er is meer nodig

- (7x) Een kader biedt een basis en is dus nodig. Een veranderende maatschappij heeft “andere” burgers nodig, dus er moet meer met cultuureducatie gebeuren. Een projectmatige aanpak levert meer structuur en mag getoetst worden.
- (2x) Taal en rekenen is primair de taak van het onderwijs. Voor een maximale ontplooiing is echter cultuureducatie nodig. Ontwikkel dus goede projecten die binnen een helder kader passen.

Cultuureducatie, marktplaatsen en een theoretisch kader

- (4x) De marginale rol van cultuureducatie zal positief veranderen als marktplaatsen de kans krijgen zich door te ontwikkelen. Scholen hebben meer aan de hulp van een marktplaats dan aan een theoretisch kader. Met personele inzet investeer je in verankering.
- (2x) Scholen staan niet open voor complexe theorieën. Activiteiten die dicht bij de eigen beleving blijven, werken het best. Een theoretisch kader en ontwikkelingslijn is voor beleidsmakers, niet voor leerkrachten.

Stelling 3

De richtlijn van ca. € 15,- per leerling per jaar om te besteden aan activiteiten wordt niet altijd door scholen gevolgd. Omwille van de kwaliteit zou dit bedrag per leerling een vast uitgangspunt dienen te zijn.

0	eens	67
0	oneens	9
0	blanco	8
0	eens + oneens	4

Op deze stelling wordt behoorlijk eensgezind gereageerd. Vaak blijft het ook bij een “eens” zonder verdere toelichting.

Uitgangspunt €15,- per leerling (?)

- (28x) Een bedrag van € 15,- per leerling is een (minimale) vereiste en een heldere boodschap, maar men moet het oormerken, begroten en controleren. Maak prestatieafspraken!
- (9x) Een bedrag van € 15,- is absoluut het minimum (een bodembedrag): het dient eigenlijk meer te zijn. Leg het budget vast, verplicht het en veranker het.

Variabele budgetten

- (12x) Niet het geld, maar beleid (leerdoelen en kwaliteit) is uitgangspunt. Duidelijke randvoorwaarden helpen hierbij: zet het flexibel in en sluit een convenant met je gemeente.
- (10x) Het budget kan en mag per school verschillen. Ouders kiezen voor een school met visie. De school bepaalt zelf haar ambitieniveau. Een mix van een vast te besteden (een basis) en vrij besteedbaar budget is aan te bevelen, eventueel aangevuld met een ouderbijdrage.

LEA, directie en ICC-ers

- (6x) Laat ICC-ers het budget bewaken. Voorlichting aan directies, ICC-ers en Pabo's is nodig. De kwaliteit dient geborgd te worden.
- (3x) Leg het budget vast in de Lokale Educatieve Agenda. Dit borgt de toegang voor alle leerlingen. Koppel bedragen aan cultuurbeleid en activiteitenplannen.

Cultuureducatie en bezuinigingen

- (2x) Is het wel mogelijk om in tijden van bezuinigingen het budget vast te leggen?

Overig

- (2x) Geen idee hoe groot de budgetten zouden moeten zijn...
- (2x) Trek één lijn voor taal, rekenen, techniek en cultuureducatie.

b. aanbevelingen vanuit de gespreksgroepen

De aanbevelingen die betrekking hebben op de verankering van cultuureducatie in het onderwijs, worden gedaan aan diverse sectoren of beleidsterreinen. Voor een deel betreft het zaken die eerder al in de toelichtingen zijn vermeld of er wordt naar verwezen. Niet iedere groep kwam er aan toe de laatste serie aanbevelingen schriftelijk vast te leggen. Het aantal betrokkenen was op het eind van de bijeenkomsten doorgaans wat lager dan bij aanvang. Dit had vooral te maken met de beschikbare tijd van de deelnemers. De aanbevelingen zijn in grote lijnen ondergebracht bij de volgende rubrieken en zijn meer dan één keer genoemd:

Financiering van cultuureducatie

- (31x) Oormerken moet; stel het verplicht: een vast bedrag met een eventuele vrije ruimte, zoals bij andere vakken. Controle op de besteding en afrekening op resultaten kunnen gekoppeld worden aan leerdoelen. Wees als school niet te afhankelijk van de inspectie, maar maak zelf keuzes.
- (2x) Scholen mogen zelf ook een bijdrage leveren en men kan creatief zijn met het verwerven van gelden (ouderbijdragen, etc.). Het levert meer betrokkenheid op.

Beleid

- (25x) Ontwikkel een schoolvisie, waarbij prioriteiten worden gesteld, en neem het op in het curriculum. Integreer cultuureducatie en verbindt het met andere vakken. Zet in op de verbinding van binnen- en buitenschoolse activiteiten (de verdieping kan buiten schooltijd plaatsvinden) en betrek er naast jongeren ook volwassenen bij. Organiseer studiedagen om scholen hiermee te helpen.
- (18x) Er zijn meer en vooral beter uitgeruste ICC-ers nodig; legitimeer de taken van ICC-ers. Investeer daarnaast in kennis van cultuureducatie bij leerkrachten, management en betrek de lerarenopleidingen erbij.
- (6x) Investeren in visievorming bij scholen is niet alleen een landelijke, maar ook een lokale, gemeentelijke verantwoordelijkheid. Plaats cultuureducatie op de Lokale Educatieve Agenda en verbindt onderwijs met welzijn, wijk/buurt en lokale cultuursector.
- (4x) Versterk het “commitment” tussen overheden, beleidsterreinen en cultuursector. Beleidsondersteuning vanuit de overheden is gewenst: formuleer (ter onderbouwing) eisen vanuit de overheid ten aanzien van vaardige onderwijsorganisaties en “school” de inspectie “bij”.

Waarde, belang en zichtbaarheid

- (22x) Benadruk de pedagogische (meer)waarde van cultuureducatie bij de opvoeding van kinderen tot verantwoordelijke mensen. Laat de positieve effecten zien en formuleer daar een eenduidige visie bij. Kinderen zelf zijn de beste ambassadeurs hiervoor.
- (21x) Maak cultuureducatie zichtbaar, concreet en leerstofvervangend. Investeer in een theoretisch kader en een wetenschappelijke onderbouwing, maar doe dat in begrijpelijke taal. Biedt hierbij ondersteuning aan het onderwijs.
- (7x) Zet in op meervoudige intelligentie: cultuureducatie heeft meerwaarde voor kinderen die het moeilijk hebben. Laat ze hun vaardigheden tonen op andere terreinen dan taal en rekenen. Elk kind leert op een eigen manier en heeft een andere route.

De inhoud van cultuureducatie en het meten van resultaten

- (13x) Alleen kwaliteit telt: breng deskundigen ter inspiratie in de school. Lever als aanbieder een “brede” basis, maar biedt ook maatwerk aan dat aansluit bij thema’s in het onderwijs. Ontwikkel de juiste producten voor een actieve, creatieve oriëntatie.
- (10x) Wees duidelijk over de inhoud, de aard van de activiteiten en laat het breed zien aan ouders, beleidsmakers en onderwijsmanagers.
- (9x) Ontwikkel een instrument waarmee je resultaten kunt toetsen, kunt vastleggen en het overdraagbaar maakt. Sluit aan bij de gegevens vanuit Cultuur in de Spiegel en Reggio Emilia.

De infrastructuur

- (7x) Combineer cultuurmakelaars en marktplaatsen en benader cultuureducatie het op de zelfde manier als men dat met sport doet. Investeer in een sociale, culturele infrastructuur (de wijk). Maak heldere afspraken en scheidt activiteiten en infrastructuur. Verbindt subsidies: zet als gemeente in op combinatiefuncties, maar alleen als scholen het budget willen oormerken.
- (2x) Het is nu te vroeg om je als provincie terug te trekken: het is vernietiging van kapitaal. Stop stimuleringsubsidies, maar zet structurele gelden in om cultuureducatie in het onderwijs te verankeren.
- (2x) Stimuleer regionale samenwerking teneinde een Brabants cultureel klimaat te scheppen en betrek daar alle gemeenten en de VBG bij. Schrijf een gezamenlijke culturele paragraaf.

c. voorlopige conclusies

Uit de inbreng van tafelronde 2 is een aantal voorlopige conclusies te trekken. De kanttekeningen die zijn gemaakt in alinea 1 van hoofdstuk 4c ten aanzien van de meest en minder genoemde aanbevelingen gelden ook hier.

Meest genoemde aanbevelingen

De meest genoemde aanbevelingen ten aanzien van de “verankering van cultuureducatie in het onderwijs” (samengevat en op volgorde):

1. het oormerken van gelden cultuureducatie door scholen dient verplicht te worden gesteld, waarbij ook controle dringend gewenst is
2. ontwikkel een schoolvisie, integreer, verbindt en stel prioriteiten
3. benadruk de (pedagogische) meerwaarde van cultuureducatie
4. maak cultuureducatie concreet, waar mogelijk leerstofvervangend en investeer in een theoretisch kader en wetenschappelijke onderbouwing
5. investeer in beter uitgeruste ICC-ers
6. alleen kwaliteit telt

Voorlopige conclusies

1. de meerwaarde van cultuureducatie moet meer zichtbaar worden
2. voor het ontwikkelen van een visie ten aanzien van cultuureducatie is een theoretisch kader als onderbouwing noodzakelijk
3. het oormerken van schoolbudget is een “must”
4. er dient te worden ingezet op verankering in het curriculum en de rol van ICC-ers
5. externe beïnvloeding is noodzakelijk: bovenschools management, inspectie, anderszins

6. TOT SLOT

a. overige aandachtspunten

Aan het eind van elke consultatie hebben deelnemers de gelegenheid gekregen aandacht te vragen voor onderwerpen die tot dan toe onvoldoende werden belicht tijdens de gesprekken. Niet elke regio heeft hiervan gebruik gemaakt omdat óf de tijd dit niet meer toeliet óf omdat men tevreden was over de diversiteit aan invalshoeken. In de diverse bijlagen vraagt men, aanvullend aan wat eerder al was ingebracht, nog aandacht voor het volgende:

Verbinding van beleidsterreinen

- marktplaatsen en NME: men is benieuwd naar de tussenevaluatie van de pilots die hebben plaatsgevonden met het verzoek om de opbrengsten te delen
- het benutten van de combinatiefuncties cultuur als implementatie-instrument is ook als een strategisch punt inzetbaar
- samenwerking met het jongerenwerk betekent zowel een verbinding tussen binnen- en buitenschoolse educatie als het inzetten op talentontwikkeling
- de rol van cultuureducatie bij de gezondheid en de economie kan meer benadrukt worden
- er zijn meer verbindingen mogelijk met de AK-sector die als aanbieder én afnemer een rol bij cultuurparticipatie kan spelen

Beleid

- het verdient aanbeveling om in deze setting vaker bijeen te komen voorafgaand aan een nieuwe beleidsperiode
- het provinciaal vervolgbeleid dient vóór 1 mei 2012 bekend te zijn, zodat gemeenten dit nog tijdig op hun agenda's kunnen plaatsen
- overleg van provincie met gemeenten zou vaker moeten plaatsvinden met cultuureducatie als onderwerp

Financiën

- een financieel zetje van de provincie is gewenst als de onderwijs- en cultuursector aangeven samen verder te willen
- financieel maatwerk over de grenzen van gemeenten heen dient gestimuleerd te worden: bijvoorbeeld een dorp of kern uit een gemeente zonder marktplaats moet kunnen aanhaken bij een marktplaats van een naburige gemeente

Allianties

- er is behoefte aan een signaal van de scholen ("wat wil men en welk budget heeft men ervoor?") op basis waarvan men allianties kan smeden die vertrekken vanuit een eenduidige visie van onderwijs en cultuursector
- gemeenten en provincie maken afspraken met het onderwijs die NIET vrijblijvend zijn, waardoor allianties ontstaan tussen onderwijs, cultuursector en overheden

Visie

- Noord-Brabant zou een prominente rol kunnen spelen bij de uitrol van Cultuur in de Spiegel

Cultuureducatie en PR

- marktplaatsen cultuureducatie zijn inmiddels intermediairs die een bron van cijfers en voorbeelden kunnen leveren van "waar het eigenlijk om gaat" en waarvan men meer gebruik kan maken ter stimulering van cultuureducatie

De belangrijkste zaken samengevat

1. leg verbindingen met diverse beleidsterreinen
2. overleg vaker in deze setting ter voorbereiding van nieuw beleid
3. financiële ondersteuning blijft nodig voor vernieuwingslagen
4. ga “niet vrijblijvende” allianties aan
5. de provincie ondersteunt de uitrol van Cultuur in de Spiegel

b. afstemming met de B5

Anleiding

Nadat in de zes genoemde regio's is gesproken met de verschillende belanghebbenden bij cultuureducatie werd een overleg gepland met de B5, de vijf Brabantse steden met meer dan 90.000 inwoners die als convenantpartners van het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) niet via de provincie maar rechtstreeks door het FCP worden gesubsidieerd. Ondanks het feit dat er in die zin geen financiële band met de provincie bestaat, is het beleid van de steden, soms in meer, soms in mindere mate, afgestemd op het provinciale beleid. De stedelijke organisaties op het terrein van cultuureducatie worden, ongeacht de wijze van opereren, beschouwd als een marktplaats cultuureducatie.

Tijdens het overleg, dat in februari 2011 plaatsvond, is gesproken over het waarom van de consultatie en de diverse onderwerpen van gesprek met de zes regio's. Ook is een eerste schets van de opbrengsten van de consultaties op hoofdlijnen tot op dat moment gegeven. Het gesprek had dus vooral een informeren karakter waarbij in een open gesprek ruimte was voor reacties.

Aanwezig waren 6 personen die 4 van de vijf steden vertegenwoordigden en die doorgaans ook worden betrokken bij alle activiteiten die voor de marktplaatsen cultuureducatie op provinciale schaal worden ondernomen.

Reactie

Na een eerste inleiding geven de aanwezigen het volgende aan:

- de provincie heeft op het gebied van cultuureducatie wegen aangelegd: een diepte-investering
- de tijd is nu rijp om onderhoud aan deze wegen te plegen: een breedte-investering
- de provincie dient zich af te vragen hoe het rendement van de voorbije jaren kan worden vastgehouden

Inleiding op mogelijk toekomstig provinciaal beleid

Addy van Hemert schetst in het kort wat de Agenda van Brabant beoogt en geeft daarbij aan dat cultuureducatie tot kerntaak van de provincie is benoemd. In het betoog worden verbindingen gelegd met de Lokale Educatieve Agenda (LEA) en de WMO (de inzet met betrekking tot zelfredzaamheid, scholing, etc.). Deze gedachte-exercitie ging wat verder dan tijdens de eerdere consultaties het geval was.

Reactie

Er zijn nog vragen over het tijdpad. Stel dat de bijdragen uit het FCP per 1 januari 2013 worden stopgezet, hoe zijn de investeringen dan te borgen, hoe kan het nog renderen? Er staan dan miljoenen aan gedane investeringen op het spel. Men vraagt hierbij aandacht voor het volgende:

- onderhoud kan worden gepleegd door jaarlijks het provinciale deel van het huidige budget ook in de toekomst beschikbaar te stellen
- de diverse vormen van educatie dienen bij samenvoeging zodanig te worden geordend dat cultuureducatie als fenomeen zichtbaar blijft.
- kunsteducatie in het verlengde van de WMO is enkel het inzetten van kunst als middel (jeugdzorg, oplossen van problemen): kunsteducatie dient toch breder te zijn?

Afstemming B5 en provincie

De contacten van de B5 met de provincie zijn ondergebracht in de portefeuille van een collega-ambtenaar van de provincie. Cultuureducatie zal ook daar een plek op de agenda dienen te krijgen.

De steden onderstrepen het stedelijk belang voor de omliggende regio, maar omgekeerd wil de regio niet door de stad worden “geleid”. De sentimenten die hierbij een rol spelen dienen niet te worden onderschat.

Reactie

- hoe organiseer je de beweging van stad naar regio en omgekeerd?
- de samenwerking van en met het culturele veld ligt in een stad veel complexer dan in een regio
- contacten met het onderwijs bouw je als marktplaats op, maar samenwerking tussen culturele instellingen ligt vaak zeer gevoelig

Toegezegd wordt binnen de provincie verdere afspraken te maken over de plek van cultuureducatie op de agenda van de B5.

De zichtbaarheid van cultuureducatie

Veel scholen hebben inmiddels beleidsplannen gemaakt, maar de financiën staan onder druk: de cultuurkaart in het VO, de regeling versterking in het PO. Scholen geven (in tijden van bezuinigingen) aan dat men over te weinig budget voor cultuureducatie beschikt en dat het aanbod van grote instellingen vaak als duur wordt ervaren.

Reactie

Aangegeven wordt dat afspraken met het bovenschools management dringender gewenst zijn: dáár worden de (financiële) beslissingen genomen.

- zorg voor het oormerken van het budget voor cultuureducatie: hiervoor is overleg met het onderwijs noodzakelijk
- plaats het budget op een pasje dat wordt beheerd door de ICC-er
- is de invalshoek educatie of cultuur: vanuit de invalshoek onderwijs is cultuureducatie snel verankerd, maar vanuit cultuur in brede zin is het een ander verhaal

Belangrijk voor marktplaatsen:

- het contact met het onderwijs moet opleveren dat cultuureducatie in het vizier van de scholen blijft: zet daarvoor bijvoorbeeld de netwerken van ICC-ers in
- scholen dienen de taken van een ICC-er serieus te nemen
- betrek ouderaden meer bij cultuureducatie
- bedenk ook andere middelen die de zichtbaarheid bevorderen (zoals in een goed voorbeeld het overdrachtsformulier van PO – VO met een verslag over cultuureducatie volgens afspraak met de scholen)

7. HOE NU VERDER: VERVOLGSTAPPEN TOT VERDERE BELEIDSONTWIKKELING

a. De Agenda van Brabant

In de Agenda van Brabant geeft de provincie aan hoe men toekomstgericht wil besturen en dat tegelijkertijd verbindt met forse ombuigingen. Letterlijk geeft men aan dat *“De Provincie Noord-Brabant er in de eerste plaats is voor de ruimtelijke en economische ontwikkeling. Een goede sociale en culturele infrastructuur, zowel in onze steden als op het platteland van Brabant, kan hier niet los van worden gezien”* (juli 2010).

Bij de uitvoering van de kerntaken hebben de volgende uitgangspunten hierop betrekking:

- de taak is gebaseerd op de rol van de provincie als gebieds- of regioautoriteit
- het betreft een bovenlokale opgave vanuit de ruimtelijk-economische integrale gebiedsvisie, inclusief cultuurhistorie en spreiding van culturele voorzieningen
- de taak leidt niet tot structurele ondersteuning van gemeenten

In het basistakenpakket wordt gesproken over

- investeren in regionale culturele (basis)infrastructuur door ondermeer regievoering op de spreiding van culturele voorzieningen in Brabant
- het stimuleren van innovatie op het gebied van kunst, cultuur en sport als onderdeel van integrale opgaven
- profielversterkende inzet van steunfuncties en subsidieregelingen en een gerichte inzet op de ambitie Brabant 2018

Aanbevelingen vanuit de consultaties die hier direct bij (kunnen) aansluiten zijn de volgende:

1. de overheden ondersteunen/stimuleren de regionalisering van marktplaatsen cultuureducatie (provincie als gebieds- of regioautoriteit)
2. overleg van provincie met gemeenten zou vaker moeten plaatsvinden met cultuureducatie als onderwerp (provincie als gebieds- of regioautoriteit)
3. externe beïnvloeding is noodzakelijk: inzet van (regionaal) bovenschools management, toezicht van de inspectie, anderszins (provincie als gebieds- of regioautoriteit)
4. het smeden van allianties met andere beleidsterreinen, met behoud van het eigen gezicht (innovatie als onderdeel van integrale opgaven ten aanzien van kunst en cultuur)
5. Noord-Brabant zou een prominente rol kunnen spelen bij de uitrol van Cultuur in de Spiegel (innovatie als onderdeel van integrale opgaven ten aanzien van kunst en cultuur)

Het spreekt voor zich dat in overleg met de betrokken steunfuncties de provinciale kerntaken die de cultuureducatie raken, zoals genoemd in de Agenda van Brabant, nader dienen te worden uitgewerkt (profielversterkende inzet van steunfuncties en subsidieregelingen en een gerichte inzet op de ambitie Brabant 2018).

b. Tien voor Brabant

Onder de titel “Tien voor Brabant” is in april 2011 het akkoord voor de komende bestuursperiode voor de provincie Noord-Brabant gesloten:

Het in de vorige bestuursperiode vastgestelde rapport “Agenda van Brabant” vormt de basis en het richtsnoer voor dit bestuurakkoord. Voor de komende bestuursperiode zal een sluitende meerjarige begroting gelden. Dit betekent dat prioriteiten zullen moeten worden gesteld en bezuinigingen zullen moeten worden getroffen.

In het bestuursakkoord “Tien voor Brabant” wordt in tien punten het toekomstig beleid op hoofdlijnen geschetst. Voor het beleid ten aanzien van cultuureducatie zijn de volgende genoemde zaken van belang:

1. De autonome middelen laten een forse daling zien. De opbrengst van de verkoop van Essent blijft gereserveerd ter compensatie van het wegvallen van het dividend Essent.
2. De financiële gevolgen van het Haagse regeerakkoord voor de provincie zijn nog niet exact te meten, maar de ombuigingen op basis van de Agenda van Brabant worden onverkort doorgezet.
3. Er is weinig ruimte voor nieuw beleid: bij nieuw op te pakken autonome taken worden eerst oude taken geschrapt.
4. In samenwerking tussen instellingen (maakindustrie, zorg, toerisme en recreatie), het bedrijfsleven en de overheid wordt gewerkt aan een beter onderwijsaanbod en een verbeterde aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De provinciale rol richting onderwijs biedt ook perspectief om cultuureducatie mee te nemen.
5. In de investeringsagenda is ondermeer besloten tot het project “BrabantStad Culturele Hoofdstad 2018”. Bij de verdere uitwerking worden de regio’s betrokken.

c. Hoe te komen tot mogelijk vervolgbeleid...

Landelijke ontwikkelingen

Cultuureducatie bevindt zich momenteel in zwaar weer en de toekomst is ongewis. Er zijn nu al grote verschillen in provinciaal en gemeentelijk beleid zichtbaar. Forse bezuinigingen op een breed terrein laten ook de cultuureducatie niet ongemoeid. Toch kan een periode van herijking ook nieuwe ideeën en strategieën opleveren. De uitwerking van de bezuinigingsplannen op landelijk niveau, die in juni 2011 bekend worden gemaakt, speelt een cruciale rol bij het formuleren van vervolgbeleid van provincies en gemeenten. Wat worden de kaders waarbinnen de diverse actoren in de nabije toekomst kunnen opereren?

De overheden en de cultuursector zullen, door op handen zijnde bezuinigingen gedwongen, anders gaan denken over de culturele infrastructuur en in het verlengde daarvan de educatieve dienstverlening. Doordat er simpelweg minder geld beschikbaar is, staat alles wat tot voor kort als vanzelfsprekend is ervaren, nu ter discussie. Hoe kan kunst- en cultuureducatie voor iedereen bereikbaar blijven? Dat is de uitdaging die overheden en cultuursector, maar ook het onderwijs aan dienen te gaan.

Provinciaal en lokaal vervolgbeleid

Of en hoe de provincie Noord-Brabant zal inzetten op de eerder in deze notitie genoemde terreinen is nog punt van discussie met diverse partijen. Omdat Kunstbalie, als provinciaal expertisecentrum voor cultuureducatie en amateurkunst, in opdracht van de provincie de “regeling marktplaatsen cultuureducatie” uitvoert en om die reden goed op de hoogte is van wat zich in het veld afspeelt, lijkt de directie van Kunstbalie de eerst aangewezen partner waarmee de provincie in overleg treedt als het vervolgbeleid nader wordt uitgewerkt en vastgesteld. Overigens zijn er meer steunfuncties (deels) betrokken bij de wijze waarop cultuureducatie in de provincie vorm krijgt.

Behoudens bovengenoemd overleg is eerder door de provincie, tijdens informele overlegmomenten, aangegeven dat voor het vaststellen van het vervolgbeleid cultuureducatie voor de periode 2013 – 2016 een aantal documenten mede input zal leveren:

1. de Monitor Cultuureducatie Noord-Brabant 2010 door KPC Groep (oktober 2010)
2. de “Cultuurverkenningen” van de provincie met het veld (november/december 2010) en de nog te plannen conferentie naar aanleiding van de opbrengsten
3. de “Monitor 2010 - Brabantse Cultuurparticipatie” (PON – januari 2011)
4. de notitie “De houdbaarheid van cultuureducatie” december 2010 – januari 2011 (Kunstbalie - mei 2011)

Vanaf 2013 zijn er verschillende scenario's denkbaar voor lokaal vervolgebied. Enkele belangrijke uitgangspunten daarbij:

- de intentie, die impliciet door gemeenten is uitgesproken bij de subsidieaanvraag voor de marktplaats cultuureducatie, dat de marktplaats op eigen kracht in stand wordt gehouden na het wegvallen van de provinciale bijdrage
- de provinciale taak leidt niet tot structurele ondersteuning van gemeenten (Agenda van Brabant)

Er liggen nog steeds kansen bij het eventueel wegvallen van provinciale middelen:

1. Gemeenten houden volgens afspraak de marktplaats cultuureducatie in stand.
2. Gemeenten stellen minimaal het lokale budget dat tot op heden werd geïnvesteerd langjarig ter beschikking waarop men de dienstverlening met een kleiner budget kan voortzetten.
3. Gemeenten maken extra middelen vrij om het wegvallen van provinciale middelen te compenseren: hetzij autonoom gemeentelijk budget, hetzij aangevuld met middelen binnen de budgetafspraken met gemeentelijk gesubsidieerde instellingen. Deze laatste middelen zijn vaak al met provinciale gelden gematcht, mits ze zijn geormerkt voor de marktplaats cultuureducatie.

De kansen als er wél een provinciale vervolgbijsdrage beschikbaar is:

1. Er zijn in dit geval enkel mogelijkheden als er sprake is van vernieuwing van lokaal/regionaal beleid, aansluitend op de nog te formuleren provinciale beleidskaders.
2. Een eventuele provinciale bijsdrage in de vorm van subsidie ligt niet voor de hand: een derde te subsidiëren beleidstermijn lijkt op structurele ondersteuning. Een mogelijkheid die kansen kan bieden is een projectbijsdrage met prestatieafspraken.
3. De kansen zijn mede afhankelijk van hoe het landelijk beleid in de toekomst vorm krijgt waarbij, indien van toepassing, kan worden aangehaakt bij de toekomstige mogelijkheden die het Fonds voor Cultuurparticipatie biedt als ook de provincie hiervoor middelen beschikbaar stelt.

Hoe toekomstige provinciale ondersteuning er concreet uit zal zien is afhankelijk van de visie, de beschikbare middelen en de koers van de provincie. Besluiten hierover vallen buiten het kader van deze notitie.

Aangegeven wordt dat het streven is om in de tweede helft van 2011 een provinciale beleidsnota voor de periode 2013 – 2016 te presenteren waarin een en ander nader is uitgewerkt. Dit biedt voor gemeenten de mogelijkheid haar lokale vervolgebied hier tijdig op af te stemmen.

BIJLAGE 1.

profielen marktplaatsen cultuureducatie

De “ideale” marktplaats voor cultuureducatie

De ideale marktplaats is dát lokale netwerk dat met draagvlak van alle lokale actoren en binnen de regelgeving van de provincie in haar regio opereert en waarvan een beleidsplan door stuurgroep of bestuur is vastgesteld. Er is altijd een opstartperiode noodzakelijk om alle neuzen - het lokale netwerk, de provinciale betrokkenen en de lokale politiek - in dezelfde richting te krijgen. Men is het ruw geschat over 80% van de voorwaarden eens, maar zoals bij elk nieuw fenomeen is men geneigd de grenzen te verkennen en zo mogelijk te verleggen. Dit vraagt om een “ideaalprofiel” van de marktplaats, dat niet als keurslijf dient, maar recht doet aan de mogelijkheden en onmogelijkheden van een regio en dat past bij de visie van alle betrokkenen. Desondanks is er een algemeen kader te scheppen waarnaar elke marktplaats zich richt.

Profiel van de marktplaats en de coördinator

De marktplaats voor cultuureducatie is de lokale/regionale plek

- waar vraag en aanbod bij elkaar komen
- waar partijen met elkaar in contact worden gebracht
- die de vraag van het onderwijs kent (of vertaalt) en deze zonodig positief stimuleert
- die op de hoogte is van het aanbod, productontwikkeling door aanbieders stimuleert, maar zelf niet produceert
- die het brede aanbod, van lokaal t/m landelijk, in beeld brengt en haar kwaliteit, diversiteit en evenwicht bewaakt
- die actief meedenkt over deskundigheidsbevordering van zowel vragers als aanbieders, deze ondersteunt en waar nodig initieert, maar zelf geen scholing verzorgt
- die ondersteuning biedt en informatie verstrekt over subsidies, actuele ontwikkelingen, partners gericht en deskundig kan adviseren en de diverse activiteiten op verzoek coördineert
- waar ondersteuning geboden wordt bij het sluiten van overeenkomsten tussen vrager en aanbieder
- die een onafhankelijk voorgezeten stuurgroep of bestuur kent, waarin vragers en aanbieders van de diverse sectoren zijn vertegenwoordigd
- die bij voorkeur is ondergebracht bij de cultuursector

De marktplaats is derhalve een gesubsidieerd intermediair zonder eigen budget, behalve een beperkte voorziening voor knelpunten waarin men lokaal/regionaal tekortschiet of achter zou blijven.

De coördinator van de marktplaats voor cultuureducatie speelt een cruciale rol bij het functioneren van het lokale netwerk. Men is het “manusje-van-alles”, moet verstand hebben van onderwijs, de kunsten én het erfgoed en is de “spin in het web” van de cultuureducatie. Er wordt erg veel gevraagd van deze all-round cultuurmedewerker, maar tegelijkertijd is het een veelzijdige en uitdagende functie waarop velen solliciteren. In het voortraject van de marktplaats wordt steeds vaker de nadruk gelegd op de bereidheid tot een “open sollicitatie”, omdat elke marktplaats uiteindelijk de beste coördinator aan moet willen trekken. Hiermee wordt tevens voorkomen dat de instelling waar de marktplaats is ondergebracht een eigen medewerker inzet die niet geheel aan het gewenste profiel beantwoordt. Soms is dit in het vroegste stadium van het ontstaan van marktplaatsen toch voorgekomen en pakte dat goed of minder goed uit. Echter, óók als er een open sollicitatieprocedure wordt gestart is het uiteindelijk aan de lokale betrokkenen om de in hun ogen meest geschikte kandidaat te selecteren. Dat is reden te meer om de betrokkenen in een vroeg stadium te informeren over taakstelling en profiel. De coördinator dient kennis te hebben van educatie én is bij voorkeur afkomstig uit de cultuursector, maar over dat laatste denkt niet iedereen in het veld hetzelfde. Soms wordt voor een andere oplossing gekozen, omdat de lokale situatie daar aanleiding toe geeft. Indien dat het geval is, zou dat een tijdelijk karakter moeten hebben. Niettemin is het niet uit te sluiten dat een eenmaal gecreëerde situatie die naar behoren functioneert, niet meer wordt teruggedraaid. In dergelijke gevallen bieden vormen van nascholing mogelijk uitkomst.

Er blijkt behoefte te zijn aan een uitgebreid profiel van een marktplaatscoördinator ten behoeve van het plaatsen van advertentieteksten, maar ook de zittende coördinatoren hebben dringend behoefte aan een beschrijving van hun functie. Men twijfelt vaak zeer over wat men van hen mag verwachten en de taakstelling is niet altijd even duidelijk. Binnen de “ideale” marktplaats voor cultuureducatie zou een omschrijving er als volgt uit kunnen zien:

De functie en taken:

op beleidsniveau

- het (mede)formuleren en bewaken van de doelstellingen van de marktplaats
- bijdragen aan verdere beleidsontwikkeling, ook ná 2008
- schrijven van een werk- of activiteitenplan
- organisatie en beheer van de marktplaats
- het leveren van een open, toegankelijke structuur waar iedereen terecht kan
- het volgen van provinciale en landelijke ontwikkelingen op het gebied van de cultuureducatie
- voeding geven en verantwoording afleggen aan de stuurgroep
- samenwerking met aangrenzende marktplaatsen

op uitvoerend niveau

- ten aanzien van vraag en aanbod:
  - inventariseren van de vraag van het onderwijs
  - inventariseren van lokaal, regionaal en landelijk aanbod
  - afstemmen van vraag en aanbod
  - in beeld brengen van breed, veelzijdig en kwalitatief hoogwaardig aanbod via website, brochure, folders.
  - bewaken van de kwaliteit van het aanbod
  - stimuleren van een heldere vraag door het onderwijs
  - stimuleren van de ontwikkeling van passend aanbod
  - beheren van het archief
- ten aanzien van de ondersteuning:
  - het initiëren en onderhouden van lokale/regionale netwerken
  - ondersteunen van onderwijs en cultuuraanbieders
    - advisering over subsidie- en scholingsmogelijkheden
    - advisering over actuele onderwijsontwikkelingen
  - ondersteuning van de stuurgroep: voorbereiding en verwerking van vergaderingen
  - samenwerking met aangrenzende marktplaatsen

Hiervoor zijn de volgende competenties vereist:

- een open houding: sociaal vaardig, communicatief sterk
- bindend vermogen: samenhangend kunnen denken en werken
- pro-actief: initiëren en kunnen inspelen op de actualiteit
- flexibel: om kunnen gaan met verschillen op diverse niveaus
- vermogen tot samenwerken
- een brede culturele en onderwijskundige interesse
- enthousiasmerend zijn
- accuraat kunnen werken

Profiel van de stuurgroep

In de nota “Cultuureducatie in uitvoering” (april 2004) wordt onder punt 4.2.1 de rol van een stuurgroep of bestuur als volgt geformuleerd:

“Een marktplaats is de plaats waar onderwijs én cultuurmakers uit de gemeente of regio, zowel op bestuurlijk en/of stuurgroep niveau, zijn vertegenwoordigd”.

In iets andere bewoordingen, maar met dezelfde strekking wordt het bovengenoemde nog eens herhaald onder punt 4.4.1. Meer informatie is destijds niet naar de initiatiefnemers voor een marktplaats uitgegaan. De ervaring heeft inmiddels geleerd dat er wel degelijk behoefte bestaat om een en ander hieromtrent specifiek te formuleren. Na ervaringen uit het veld en discussies met betrokkenen is ook hier een algemeen profiel op te stellen.

De stuurgroep

- is het overleg waarin onderwijs (PO en VO) en aanbieders (amateurs en professionals) uit de regio zijn vertegenwoordigd en dat een onafhankelijk voorzitter kent
- kent zo mogelijk een gemeentelijk vertegenwoordiger als lid of als toegevoegd adviseur
- is het overleg waaraan de juridisch werkgever van de coördinator niet als lid, maar als toegevoegd adviseur deelneemt
- stuurt de marktplaatscoördinator inhoudelijk aan en is de plek waar de coördinator verantwoording aflegt
- is de plaats waar het marktplaatsbudget wordt beheerd
- is de plaats waar lokaal cultuureducatiebeleid op hoofdlijnen wordt vastgesteld
- is de plaats waar de coördinator terecht kan voor advies, back-up en ondersteuning en zonodig omgekeerd
- is de plaats waar het werk- of activiteitenplan en het werk- of activiteitenverslag wordt vastgesteld
- bewaakt het onafhankelijk opereren van de marktplaats

In de praktijk komt een aantal varianten in naamgeving of juridische status voor. Zo komt in plaats van de term “stuurgroep” ook “klankbordgroep, werkgroep of bestuur” voor. Daar waar er sprake is van een stichting is er sprake van een bestuur dat tevens de juridisch werkgever van de marktplaatscoördinator is. Soms is een coördinator op detacheringbasis bij een grotere al bestaande instelling ondergebracht, waardoor de stichting zelf zonder personeel door het leven gaat. In een enkel geval is er sprake van een algemeen bestuur (raad van toezicht) dat op hoofdlijnen opereert en een dagelijks bestuur voor de uitvoeringspraktijk. Niet uitgesloten is dat er in de loop van de jaren meer varianten zullen ontstaan.

In de loop van het jaar 2006 is het plan opgevat om binnen het kort daarna te ontwikkelen vervolgbeleid de kaders van de marktplaatsen en de rol van de provinciale instelling daarbij verder te verduidelijken. Met het oog op de beleidsperiode 2009 - 2012 is dit inderdaad gebeurd en zijn bovengenoemde profielen meegenomen als onderligger van het beleidsplan ten aanzien van de marktplaatsen en zijn ze gelijktijdig onder de aandacht van de betrokkenen gebracht.

Uit de interne notitie “Cultuureducatie in de markt”, april 2007
BisK – Ad van Drunen

NB.

In mei 2011 is de tekst van bijlage 1, in vergelijking met de oorspronkelijke versie uit 2007, op een enkele plaats aangepast. Dit om enerzijds verwarring over de inhoud te voorkomen en anderzijds om recht te doen aan de huidige situatie.

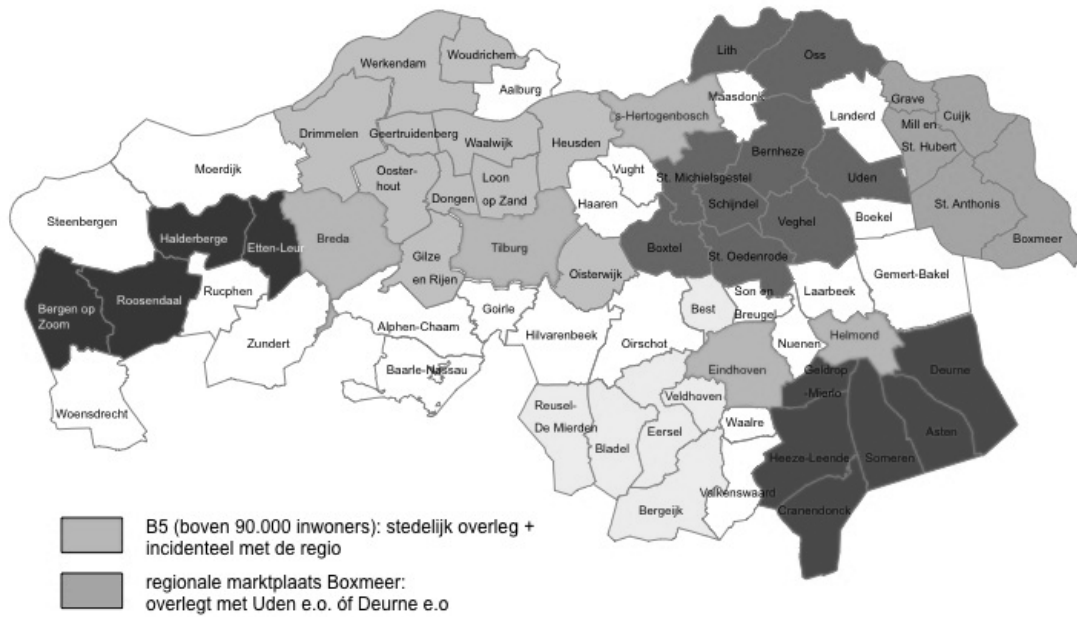

BIJLAGE 2.

samenwerkingsverbanden marktplaatsen op uitvoerend niveau

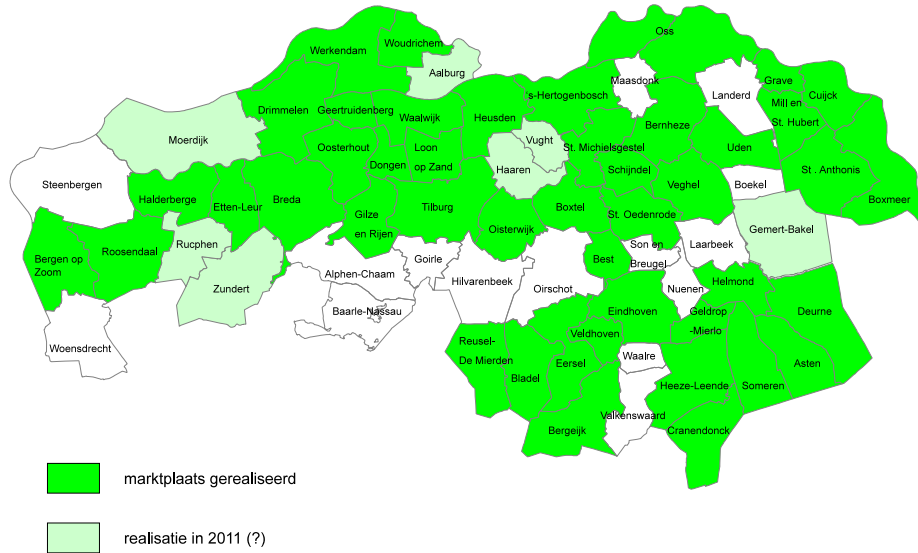
De marktplaatsen van gemeenten met een zelfde grijs tint werken op uitvoerend niveau met elkaar samen en hebben met enige regelmaat regionaal overleg (januari 2011).

Marktplaatsen Cultuureducatie Samenwerkingsverbanden (op uitvoerend niveau)

BIJLAGE 3.

marktplaatsen cultuureducatie - januari 2011

Marktplaatsen Cultuureducatie Samenwerkingsverbanden (op uitvoerend niveau)

